

ก่อนแผ่นดิน เปลี่ยนราชบัลลังก์

ความอยากในอำนาจ
ใจที่งมงายติดต่อบ้านเมือง
กิเลส ตัณหา อารมณ์
สงครามภายนอก ความขัดแย้งภายใน
สะสมบ่มเพาะจนกลายเป็นเหตุให้เกิดกบฏและนำมาซึ่งการทุจริต

๖ เกริกฤทธิ์ เข้มมงคล ๖

สำนักพิมพ์ สยามความรู้

ก่อนแผ่นดินเปลี่ยนราชบัลลังก์

ราคา ๑๗๕ บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

เกริกฤทธิ์ เข้มมงคล.

ก่อนแผ่นดินเปลี่ยนราชบัลลังก์.--กรุงเทพฯ : สยามความรู้, ๒๕๖๒.

๒๔๐ หน้า.

๑. ไทย--ประวัติศาสตร์. I. ชื่อเรื่อง.

๙๕๙.๓

ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๔๔๑-๕๑๙-๕

ที่ปรึกษากฎหมาย	ชนินทรวิทย์ สาธุรักษ์ น.บ., น.ศ.ม.
บรรณาธิการบริหาร	วิภาวี เฉลิมชัยวัฒน์
บรรณาธิการต้นฉบับ	เกริกฤทธิ์ เข้มมงคล
บรรณาธิการ	พัทธธิดา เจริญหทัยรัตน์
กองบรรณาธิการ	นิตานารถ โชติมาภรณ์ มาริสา ไกรถาวร
ออกแบบปก	Evolution Art
ศิลปกรรม	keyative111@gmail.com

๑ ได้รับการอนุญาตจัดพิมพ์จากเจ้าของลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย ลงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. ๒๕๕๘ ห้ามลอกเลียนส่วนใดส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ มิเช่นนั้นจะถือว่าละเมิดลิขสิทธิ์และมีความผิดทางอาญา

จัดพิมพ์โดย

สำนักพิมพ์ สยามความรู้

ในเครือบริษัท เพชรประกาย จำกัด

๘๑ ถนนเสรีไทย แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๕๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๐ ๕๕๓๕ # ๑๐๓ โทรสาร ๐ ๒๕๔๐ ๕๕๖๘

Homepage : <http://www.phetpraguy.com>

พิมพ์ที่

บริษัท เลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด

๘๖๙ ถนนพระยาสุเรนทร์ แขวงบางชัน

เขตคลองสามวา กรุงเทพฯ ๑๐๕๑๐

จัดจำหน่ายโดย

บริษัท เพชรประกาย จำกัด

๘๑ ถนนเสรีไทย แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๕๑๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๕๔๐ ๕๕๓๕ # ๑๐๓ โทรสาร ๐ ๒๕๔๐ ๕๕๖๘

Homepage : <http://www.phetpraguy.com>

หากคุณผู้อ่านพบว่าหนังสือของสำนักพิมพ์เล่มใดที่ไม่ได้มาตรฐาน หน้าสลับ หน้าขาดหาย หรือข้อความบางส่วนในหน้าขาดหายไป ทางสำนักพิมพ์ยินดีเปลี่ยนหนังสือเล่มใหม่ให้แก่อ่าน เพื่อเป็นการขออภัยในความผิดพลาด สามารถติดต่อขอเปลี่ยนหนังสือ โดยส่งหนังสือเล่มที่มีปัญหากลับมาตามที่อยู่สำนักพิมพ์

คำนำสำนักพิมพ์

เมื่อเราเกิดมาบนผืนแผ่นดินไทย สิ่งที่เราต้องรู้คือ ประวัติศาสตร์ไทย การศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับบรรพบุรุษจึงเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังให้แก่ชนรุ่นหลัง เพื่อที่จะได้ไม่ลืมว่า ชาติไทยยังคงอยู่เป็นไทยได้จนถึงทุกวันนี้ บรรพบุรุษได้สูญเสียสละเลือดเนื้อไปหลายยุคหลายสมัยแล้ว และสิ่งที่เราคนไทยสามารถทำได้เพื่อตอบแทนแผ่นดินเกิดก็คือ การรักและสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจ มีความเอื้อเฟื้อและเมตตาปรารถนาต่อกัน

เนื้อหาในหนังสือเล่มนี้เป็นการรวบรวมเหตุการณ์บ้านเมืองก่อนการเปลี่ยนราชบัลลังก์ในยุคต่างๆ โดยเริ่มที่ยุคของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระบรมราชาธิราช สมเด็จพระรามาเมศวร สมเด็จพระอินทราชา ไล่เรียงกันมาจนถึงสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ

ซึ่งสาเหตุของการปลัดแผ่นดินเปลี่ยนราชบัลลังก์นั้น ก็มีมากมายหลายสาเหตุ แต่ที่น่าอัปยศที่สุดคือ การแย่งชิงอำนาจ ชิงดีชิงเด่น กลั่นแกล้ง เกิดความขัดแย้งของชาวไทยด้วยกันเอง ซึ่งเป็นเหตุให้ประเทศใกล้เคียงเข้ามารุกรานบุกรุกยึดโจมตีบ้านเมืองได้อย่างง่ายดาย

ทางสำนักพิมพ์หวังใจเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะได้ความรู้ แง่คิด และหลักคิดมากมายในหนังสือเล่มนี้ และหวังให้คนไทยทุกคนรักและสามัคคีกันเพื่อให้ไทยยังคงเป็นไทยตลอดกาล

ปรารถนาดี
บรรณาธิการ

คำนำ

เมื่อครั้งที่ท้าวอุทอง อพยพผู้คนออกนอกเมือง หนีภัยโรค
ทรพิษ มาตั้งสร้างเมืองขึ้น ทรงพบกับพระดาบสสองรูปที่ตั้งจำศีล
ภาวนาอยู่ จึงได้กระทำการมัสการปราศัย พระดาบสบอกว่า “...อาตมา
สร้างพรตพิธอยู่ที่นี่แต่ครั้งองค์พระพิชิตมารโมลี โลกเจ้ายังทรمانอยู่
และอาจารย์เราสองคน คนหนึ่งไปตายในเขาสัพลึงค์ คนหนึ่งไปตายใน
พนมภูผาหลวง...” แล้วพระดาบสได้เขียนรูปเมืองด้วยถ่านเพลิง แล้ว
โยนขึ้นไปในอากาศ แล้วรูปเมืองนั้นก็ตกลงมาเป็นผ้าสาฎก ประจักษ์
หนทางสามแพร่ง รูปพระดาบสจึงทำนายว่า ผู้คนที่เกิดมาในเมืองนี้จะ
เจรจกันด้วยถ้อยคำหลอกลวง จะหาความจริงได้ไม่มาก

ผู้คนในยุคหลังๆ เอาไปตีความกันไปต่างๆ นานา บ้างก็ว่าเป็น
คำทำนายพยากรณ์เหตุการณ์ล่วงหน้าของอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา ที่
จะรุ่มร้อนเฝ้าเพลิงจนหาความสุขสงบไม่ได้

กรุงศรีอยุธยาเป็นดินแดนอาณาจักรที่แปลก ใช่ว่าจะมีแต่กำแพง
เมืองที่แข็งแกร่งยากแก่การบุกเข้าทำลาย หากยังมีหลายสิ่งหลายอย่าง
คอยปกป้องรักษา ดูแล บัญบารมีแห่งแผ่นดิน คุณพระศรีรัตนตรัย
วิญญานบรมพมหากษัตริราช เหล่าวิญญานของนักรบและชนไทย
สมัยก่อนที่ยังคงหวงแหนและวนเวียนเฝ้าดูพฤติกรรมการณ์ต่างๆ ที่
เกิดขึ้น ทั้งคอยช่วยเหลือปัดเป่าสิ่งไม่ดีไม่งามที่เกิดขึ้น บ่อยครั้งกับสิ่ง
ปาฏิหาริย์ ที่เกิดขึ้นในหลายๆ ช่วงตอนของแต่ละยุคสมัย

เมื่อครั้งที่สมเด็จพระราเมศวร พระราชโอรสในสมเด็จพระบรมราชาธิราชเสด็จขึ้นไปนมัสการพระพุทธชินราช พระพุทธชินสีห์ เมืองพิษณุโลก ทรงทอดพระเนตรเห็น น้ำพระเนตรตกออกเป็นพระโลหิต หากมองในแง่คนสมัยใหม่จะเกิดเหตุการณ์นั้นได้อย่างไร หรือจะเป็นเพียงน้ำสนิมโลหะอันเกิดจากหลังคาพระอุโบสถรั่ว หรือจะเกิดเป็นโลหิตจริงอย่างที่เคยปรากฏขึ้นบ่อยกับเทวรูปบูชาในต่างประเทศ ไม่ทราบแน่ชัด อย่างไรก็ตามคนโบราณหรือกระทั่งยุคสมัยนี้ก็ตาม ต่างเชื่อกันว่าเป็นลางนินิตเหตุ อันจะเกิดเรื่องไม่ดีไม่งามขึ้นในอนาคต

แล้วเหตุการณ์ ไม่ดีไม่งามทั้งหลายก็เกิดขึ้นจริง ทำเอากรุงศรีอยุธยาปั่นป่วน จนแทบเรียกได้ว่า ทุรยุค ในช่วงขุนวรวงศากับพระสนมเอกศรีสุดาจันทร์เข้ามามีบทบาทในราชสำนัก ถึงขั้นได้ปกครองบ้านเมือง แม้จะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ และผ่านไปอย่างรวดเร็ว หลังเหตุการณ์นั้น พระเทียรราชาได้ลาสิกขาบวชออกมาขึ้นครองราชสมบัติ แล้วทรงตรัสสาบานไว้ว่า

“...กษัตริย์พระองค์ใดครองราชสมบัติ ภายหน้า อย่าให้แก่ญาติพี่น้องพวกพงศ์สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชเจ้า เจ้าพระยาศรีธรรมมาโคกราช เจ้าพระยามหาเสนา เจ้าพระยามหาเทพ ให้โลหิตตกลงในแผ่นดิน ถ้ากษัตริย์พระองค์ใดมิได้ กระทำตามเราสาบานไว้ อย่าให้กษัตริย์พระองค์นั้นคงอยู่ในเสวตฉัตร...”

แต่สถานการณ์ยามนั้นเต็มไปด้วยสงคราม ทั้งจากประเทศเพื่อนบ้านและภายในราชสำนักเอง เป็นเหตุให้พระองค์ต้องผิดคำสัตย์ที่อธิษฐาน สาบานไว้...

จะเป็นเพราะด้วยเหตุที่พระองค์พึงพ้นจากจิวรผ้าเหลือง จะเป็นด้วยพระศรีรัตนตรัย พลังเทพยดา ฟ้า ดิน วิญญานบูรพมหากษัตราธิราช ที่สถิตอยู่ ณ ที่นั้น จะส่งแรงใจสู่พระบารมีให้ปรากฏเรื่องดังมาหลายอย่างในราชอาณาจักร ขณะที่ความโกรธแค้นของผู้ที่เสียชีวิตโดยมิชอบ ที่ทับถมกันเต็มห้องที่บริเวณพระราชวัง และพระอารามต่างๆ ที่แปรเป็นพลังแห่งความเจ็บแค้น โกรธเกลียด ยั่วยุ ดลใจ ให้เกิดเหตุการณ์ต่างๆ อันมานำซึ่งความเลวร้ายที่เกิดขึ้นบนแผ่นดินข้าแล้ว ข้าเล่า โดยเฉพาะช่วงผลัดเปลี่ยนราชบัลลังก์ ที่แทบจะเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้ง แก่งแย่ง และกลายเป็นสงคราม สู้รบ ประหัตประหารระหว่างคนไทยด้วยกันเอง ต่อเนื่องมาแทบทุกยุคสมัย

บันทึกเหตุการณ์ในช่วงประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา ช่วงผลัดเปลี่ยนราชบัลลังก์ ในแต่ละยุคสมัยที่เกิดเรื่องราวขัดแย้ง รุนแรงจนเกินปกติบ่อยครั้ง ขณะที่ประเทศเพื่อนบ้าน พม่า กัมพูชา ต่างก็หาโอกาสยกกองทัพมาบุกโจมตี

♦ เกริกฤทธิ์ เชื้อมงคล ♦

สารบัญ

- + สมเด็จพระเจ้าอยู่ทอง สร้างสถาปนากรุงศรีอยุธยา...๑๐
- + สมเด็จพระบรมราชาธิราช
ดูแลปกป้องราชอาณาจักรหลังหัวเมืองต่าง ๆ เริ่มออกห่าง...๑๗
- + สมเด็จพระราเมศวร
ทรงพร้อมที่จะกระทำการศึกและปกครองอาณาจักร...๒๓
- + สมเด็จพระอินทราชา
มุ่งมั่นทำการค้าและความเจริญรุ่งเรืองของพระนคร...๒๗
- + ลางร้ายแผ่นดินสมัยเจ้าสามพระยา
น้ำพระเนตรพระพุทธรูปราชย์ ตกออกเป็นโลหิต...๓๒
- + รัชกาลสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ
โปรดถวายพระราชวังทำเป็นพระอาราม
สู่ยุคปฏิรูปการปกครองและสังคมครั้งใหญ่...๓๗
- + สมเด็จพระรามาธิบดี (ที่ ๒) หลายเรื่องราวในยุคสมัย
ก่อนดาวหางจะโคจรมาเยือน...๔๕
- + สมเด็จพระบรมราชาหน่อพุทธางกูร ครองราชสมบัติ
ในระยะเวลาไม่นาน ก็ทรงประชวรด้วยไข้ทรพิษ...๕๐
- + สมเด็จพระชัยราชาธิราช กษัตริย์นักรบผู้กล้าศึก
สิ้นพระชีพด้วยนางสนมเอกคบชู้...๕๒
- + เริ่มต้นสู่ช่วงเวลาแห่งกลียุคทุเรศ บังเกิดอุบาทว์
นิมิตเห็นโลหิตตกอยู่ ณ ประตูบ้านเรือนชนทั้งปวง...๕๘
- + รัชกาลสุนทรวงศศิริราช ขุนนางรูปงามขึ้นเป็นกษัตริย์เพราะอิสตรี...๖๔
- + สมเด็จพระมหาจักรพรรดิราชาธิราช
ลาผนวชจากภิกษุภาวะสู่พระมหากษัตริย์
ราวกับวิบากชะตากรรมร่วมซ้ำเติมให้ทรงตรมตรอมพระทัย...๗๕

- + สมเด็จพระมหินทราธิราช
เหมือนชะตากรรมแผ่นดินให้มีเหตุต้องเป็นไป...๑๑๗
- + วิบากเวร แรงกรรม คำสัตยาธิษฐาน
สู่ความวุ่นวาย ชะตากรรมร้ายของแผ่นดินคนสิ้นเมือง...๑๑๑
- + สมเด็จพระมหาธรรมราชา ผักไผ่พม่าจนได้ขึ้นเป็นกษัตริย์
หลังเสียกรุงสองราชอาณาจักรช่วยทำสงครามกอบกู้กรุงศรีอยุธยากลับคืน...๑๑๗
- + สมเด็จพระเชษฐาธิราช
แรงกรรมหรือความสับสนของวิบากเวร
ที่ต้องเกิดเหตุร้ายหลังขึ้นครองราชสมบัติได้ไม่นาน...๑๓๑
- + สมเด็จพระเอกาทศธรรม
กษัตริย์ผู้เยาว์พระเจ้าแผ่นดิน ต้องโทษประหารอีกครั้ง...๑๔๑
- + สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง
เมื่อออกญาที่ว่าร้ายจำต้องขึ้นครองราชสมบัติ...๑๔๕
- + สมเด็จพระเจ้าท้ายสระ...๑๖๓
- + สมเด็จพระศรีสุธรรมราชาธิราช
น้องเราคนนี้น้ำใจกล้ากษัตริย์พม่า มิได้มีหิริโอตตปัส
ปราศสมโภชจากลิ้น...๑๖๘
- + สมเด็จพระนารายณ์มหาราช...๑๗๕
- + สมเด็จพระเพทราชา
ก่อนบฏตีกว้าให้บ้านเมืองตกเป็นของต่างชาติ...๑๘๐
- + พระศรีสุริเยนทราธิบดี
ประหารตัดตอน เกรงเป็นอันตรายในราชสมบัติ...๒๐๐
- + สมเด็จพระเจ้าท้ายสระ...๒๑๒
- + สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ...๒๑๙
- + เอกสารอ้างอิง ...๒๓๘

สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง
สร้างสถาปนากรุงศรีอยุธยา

“...ครองเมืองนั้น ได้เจ็ดปี ห่าลงเมือง โคกระบือ ช้าง ม้าตาย
แลคนทั้งหลายก็ตายวิปริตหนักหนา
อำมาตย์จึงทูลแก่ท้าวอุทองว่าไพร่พลเมืองตายเป็นอันมาก
พระองค์จึงให้ยกพลช้างม้าออกจากพระนครเมื่อเที่ยงคืน...”

การสร้างสถาปนากรุงศรีอยุธยา...เดิมที่ผู้คนสมัยก่อน
มีความเชื่อในเรื่องภูตผี เทวดา และความอัศจรรย์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตาม
นิทาน ตำนาน ที่เล่าขานสืบเนื่องกันมาที่มีความจริงและแต่งเติมขึ้นไป
ตามยุคสมัย ทางพม่าหงสาวดีเชื่อในเรื่องราวเกี่ยวกับหงส์ประหลาด
ตอนสร้างเมือง ทางกัมพูชามีเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระยานาค กรุง
สุโขทัยมีเรื่องราวว่าด้วยพระร่วงวาชลิตีร์ ส่วนเมืองอุทองนั้นมีเรื่องราว
เกี่ยวกับชายแสนปม แล้วจึงถึงช่วงตอนที่อพยพคนมาสร้างสถาปนา
กรุงศรีอยุธยา แม้ช่วงแรกจะเจอไปด้วยความอัศจรรย์เกินจริงเสียมาก
แต่ก็มีบันทึกไว้ในพงศาวดารที่เชื่อกันว่ามีเค้าโครงความจริงอยู่บ้าง

ท้าวแสนปม นิยายพื้นบ้านที่เล่าขานสืบต่อกันมาเล่าว่า...มีชาย
เข็ญใจคนหนึ่งป่วยเป็นโรคประหลาดมีปุ่มบวมอยู่ตามตัว อาศัยอยู่บน
เกาะเล็ก ๆ แห่งหนึ่ง ทำไร่ปลูกผักขายตามตลาด ชายแสนปมปัสสาวะ
ใส่ต้นมะเขือที่อยู่บริเวณไร่ของตนอยู่เป็นประจำ เรื่องแปลกที่มะเขือนั้น
ออกผลงดงาม ชายแสนปมนำผลมะเขือนั้นไปขายยังตลาด บังเอิญเจ้า
พนักงานในวังได้ซื้อนำไปปรุงเป็นกระยาหารถวายแด่พระธิดาเจ้า
เมือง อยู่มาพระธิดานั้นก็ทรงครรภ์ขึ้นโดยไม่ทราบสาเหตุ เจ้าเมืองพิโรธ

ด้วยไม่ทรงเชื่อพระธิดาว่าเสวยแต่เพียงผลไม้เขี้ยวแล้วทรงครรภ์ ภายหลังพระธิดาประสูติกุมารออกมาหน้าตาน่าเอ็นดู พระราชาใคร่ทราบว่ามีผู้ใดเป็นบิดาของกุมารนั้น จึงออกอุบายป่าวประกาศให้ชายทุกคนที่อยู่ในเมือง นำของมาถวายพระกุมารในพระราชวัง ถ้าพระกุมารรับของ ผู้ใดก็จะให้ผู้นั้นอภิเษกสมรสกับพระธิดา ครั้นนั้นจึงมีชายหนุ่มมากมายในราชอาณาจักรพากันหาข้าวของ ขนมนมเนยอย่างดีมาถวายพระกุมารในพระราชวัง

ชายแสนปมจำต้องหาของไปถวาย หยิบได้ข้าวก้อนหนึ่งก็เดินทางเข้าพระราชวัง ครั้นถึงห้องพระโรงกุมารนั้นก็ไม่ใช่พระทัยข้าวของ และชายคนอื่นๆ ที่นำของมาถวาย หากแต่สนพระทัยชายแสนปมหยิบข้าวสุกนั้นมาเสวยโดยไม่รังเกียจพระราชาทอดพระเนตรดังนั้นก็พิโรธอับอาย แต่ด้วยเหตุที่ทรงตรัสว่าจะยกพระธิดาให้ก็ทรงต้องยอม ด้วยความที่ทรงรังเกียจและอับอายชาวเมือง จึงทรงเนรเทศพระธิดากับพระกุมารให้ไปอยู่กับชายแสนปมนั้น....

พระอินทร์ทรงทราบเหตุ จึงแปลงร่างเป็นลิงป่าถ้ำชื่อวิเศษมานั่งเล่นบนแพ ที่ชายแสนปม พระธิดา และกุมารนั้นนั่งมา แล้วให้ฆ้องนั้นแก่ชายผู้อาภัพ ลิงนั้นก็หายไป ชายแสนปมอยากได้เป็ดที่ดีให้พระกุมารนอน จึงลงตีฆ้องขึ้นครั้งหนึ่ง ก็ปรากฏเป็นเป็ดทอง (อุ้มทอง) สำหรับพระกุมาร ชายแสนปมจึงตีฆ้องอีกครั้ง ปรากฏว่าปุมปมที่นำรังเกียจของตนนั้นหายไป และกลายเป็นหนุ่มรูปงามขึ้นมา เมื่อทราบว่ามีฆ้องนั้นเป็นของวิเศษจึงได้ตีฆ้องอีกครั้ง...เพื่อหาที่พักสำหรับเป็นที่ประทับของตนและพระธิดา ก็ปรากฏเมืองที่วิจิตรงดงามขึ้น...ทรงให้พระนามเมืองนั้นว่าเทพนคร

พระกุมารนั้นเติบโตใหญ่ขึ้นมา...จึงมีพระนามว่า พระอู่ทอง...

เมืองเทพนครนั้นเชื่อว่าเป็นเมืองฉะเชิงลวง จังหวัดกำแพงเพชร ชายแดนปมนั้นบ้างเรียกว่าเป็นแต่เพียงคหบดีที่ร่ำรวย เมื่อสิ้นพระชีพลงก็ได้ครองสมบัติของบิดา

ครั้นอยู่มากแม่น้ำจะเข้สามพันเกิดเปลี่ยนเส้นทาง เกิดโรคระบาดรุนแรงขึ้น พระอู่ทองหรือท้าวอู่ทองกับพี่ชายจึงอพยพผู้คนลงมาจากเมืองสวรรค์โลก แล้วเคลื่อนมาทางตอนใต้...ตั้งหลักปักฝังอยู่ บรรดาชาวเมืองที่อยู่ใกล้เคียงเห็นเป็นผู้มีบุญจึงยกให้เป็นเจ้าเมือง และสร้างเมืองกรุงศรีอยุธยา ณ ที่นั้น

พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาหลาย ๆ ฉบับจะบันทึกว่าอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาสร้างสถานปนาโดยท้าวอู่ทอง คาดกันว่าน่าจะเป็นเจ้าเมืองอู่ทอง อพยพผู้คนหนีภัยจากโรคระบาด

“...ครองเมืองนั้น ได้เจ็ดปี ห่าลงเมือง โศกระบือ ช้าง ม้าตาย แล คนทั้งหลายก็ตายวิปริตหนักหนา อำมาตย์จึงทูลแก่ท้าวอู่ทองว่าไพร่พลเมืองตายเป็นอันมาก พระองค์จึงให้ยกพลช้างม้าออกจากพระนครเมื่อเที่ยงคืน...”

มาตั้งถิ่นฐานยังบริเวณแห่งหนึ่งบนลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเป็นเมืองอยู่ก่อนหน้า เรียกขานว่า เมืองอโยธยา หรือ ศรีรามเทพนคร ต่อมาภายหลัง พบเอกสารที่พอจะเชื่อได้ปรากฏในพระราชพงศาวดารฉบับ บริติส มิวเซียม ซึ่งบันทึกว่า

“...เบื้องว่ากัมพูชาประเทศนั้น พระเจ้าแผ่นดินทิวังคต หา
พระวงศ์มิได้ ชนทั้งปวงจึงยกเจ้าอุทองอันเป็นบุตรโชฎีกเศรษฐีมา
ราชาภิเษกผ่านถวัลยราช ครั้งนั้นบังเกิดไข้ทรพิษนัก ราษฎรทั้งปวง
ล้มตายเป็นอันมาก พระองค์จึงยังเสนาและอภัยพราหมณ์ออกจากเมือง
แต่เพลารাত্রีกาล ไปโดยทักขิณทิศเพื่อจะหนีห่า และพระเชษฐาท่าน
นั้นเข้าพักพลพักอยู่ในประเทศเมืองสุพรรณบุรี แต่พระเจ้าอุทองนั้น
ยatraพลรอนแรมไปหลายราตรี จึงพบแม่น้ำใหญ่แล้วเห็นเกาะหนึ่งเป็น
ปริมณฑล ประดิษฐานอยู่ท่ามกลางภูมิภาคนั้นราบรื่นดูสะอาด พระองค์
จึงให้ข้ามพลพยุหเข้าตั้งถึงเกาะดงโสน...”

บันทึกเบื้องต้นที่พงศาวดารกรุงศรีอยุธยา ฉบับอื่นๆ จะตัดออก
ไม่ยกมากล่าวถึง

ครั้งนั้นท้าวอุทองกษัตริย์พระองค์นั้นได้พบกันพระดาบสสององค์
นั่งจำศีลบำเพ็ญภาวนาอยู่ จึงได้ตรัสการวะนมัสการ พระดาบสนั้นจึง
ว่า ได้บำเพ็ญพรตมานาน แลพระอาจารย์ของท่านนั้นได้ละสังขารยัง
เทือกเขาบริเวณนี้ เมื่อครั้งที่พระพุทธรเจ้าเสด็จมาแถวนี้ พระดาบสยัง
ได้ถวายผลไม้ขามป้อมและสมอ อารธนาให้พระองค์นั่งฉันเหนือตอ
ตะเคียนที่ลอยมาขวางอยู่บริเวณนั้น พระพุทธรองค์ตรัสท่านายว่า พื้นที่
บริเวณนี้ต่อไปภายหน้าจะเป็นที่ตั้งของเมืองชื่อ นครทวารวดีศรีอยุธยา
ครั้งนั้นพระดาบสได้เขียนรูปเมืองด้วยถ่านเพลิง แล้วโยนขึ้นไปใน
อากาศ แล้วรูปเมืองนั้นก็ตกลงมาเป็นผ้าสาฎก ประจักษ์เห็นทางสาม
แพร่ง รูปพระดาบสจึงท่านายว่า ผู้คนที่เกิดมาในเมืองนี้จะเจรจกันด้วย
ถ้อยคำหลอกลวง จะหาความจริงได้ไม่มาก

แล้วพระมหาโยคีกกล่าวว่า

“...ปางนี้บรมชัตตยาธิปัตติเสด็จมาถึงแล้ว พระองค์จึงอยู่ในประเทศนี้สำหรับราษฎรทุกข์เกิด อาตมาจะลาไปรักษาพระบพทลัญชรลักษณะในขุนเขาศรีโน้น เบื้องว่าพระดาบสว่า ดังนั้นแล้วก็เหาะไปสำนักเจริญพรตพรหมวิหารเท่าถึงอาสัณณภาพในภูเขาสุมณนั้น...”

พระดาบสสองตนนั้นก็ว่าจะลาไปรักษาศีลบริเวณอื่น แล้วก็เหาะไป พระอุทองก็ให้ผู้คนช่วยกันหักร้างถางพง ปรับแต่งพื้นที่สร้างสถาปนาเป็นเมืองขึ้น ตรงกับบทเริ่มต้นพระราชพงศาวดารกรุงศรีฯ ฉบับหลวงและฉบับอื่นๆ ที่กล่าวว่า

“...ศุภมัสดุ ศักราช ๗๑๒ ปีชาลโทศก วันศุกร์ ขึ้น ๖ ค่ำ เดือน ๕ เพลา ๓ นาฬิกา ๙ บาท สถาปนากษัตริย์นครศรีอยุธยา ซึ่งพระพรหมณีให้ฤกษ์ตั้งพิธีกลบบาท ได้สังข์ทักขิดฆาฏิตัดต้นหมัน ใบหนึ่ง แล้วสร้างพระที่นั่งไพฑูริย์มหาปราสาทองค์หนึ่ง สร้างพระที่นั่งไพชยนต์มหาปราสาทองค์หนึ่ง สร้างพระที่นั่งไอศวรรย์มหาปราสาทองค์หนึ่ง แล้ว พระเจ้าอุทองสมเสด็จเข้ามาเสวยราชสมบัติ ซึ่งพ่อพรหมณีถวายพระนาม ชื่อสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสุนทรบรมบพิตรพระพุทธเจ้าอยู่หัวกรุงเทพทวารวดีศรีอยุธยา มหาดีลกภพ รัตนราชธานีบุรีรมย์ จึงให้สมเด็จพระเจ้าลูกเธอพระราเมศวร ขึ้นไปครองราชสมบัติในเมืองลพบุรี ครั้นนั้นพระยาประเทศราชขึ้น ๑๖ เมือง คือ เมืองมะละกา เมืองชวา เมืองตะนาวศรี เมืองนครศรีธรรมราช เมืองทวาย เมืองเมะตะมะ เมืองเมะลาลิง เมืองสงขลา เมืองจันทบูร เมืองพิษณุโลก เมืองสุโขทัย เมืองพิษัย เมืองสวรรคโลก เมืองพิจิตร เมืองกำแพงเพชร เมืองนครสวรรค์...”

ตอนนี้ก็เลยเป็นประเด็นถกเถียงกันว่า ทำวอทองนั้นเป็นใครกัน

แน่ เป็นแต่เพียงราชบุตรเศรษฐี เจ้าเมืองเพนทอนอันเป็นเมืองอัศจรรย์ ที่ถูกสร้างขึ้นโดยฉ้องเนรมิต มีไพร่พลบริวารมาก เกิดพ้องเข้ากับเรื่องราวกัมพูชาที่ว่า กษัตริย์กัมพูชาสิ้นพระชนม์ไม่มีผู้ใดปกครองเมือง ชาวเมืองก็เลยยกเจ้าอุทองอันเป็นบุตรโอรสเศรษฐีมาราชภิเษกผ่าน ถวัลยราช ต่อมาเกิดโรคระบาดขึ้น ท้าวอุทองจึงอพยพลงมาทางตอนใต้ และสร้างสถาปนาเมืองขึ้น เหตุใดเมื่อแรกสถาปนากรุงศรีอยุธยา นั้นมีเมืองขึ้น ๑๖ เมืองในบันทึกนั้นไม่ได้ลงรายละเอียดมากนัก ทำให้ต้องวิเคราะห์ ค้นคว้า ตั้งสมมติฐานกันไปต่าง ๆ นานา เมื่อครั้งสถานการณ์การเมืองวุ่นๆ มีคนพยายามดึงเอาเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์เข้ามาเชื่อมโยงให้เกิดแตกแยก มีการค้นคว้า นำเอาเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์หลายช่วงตอนมากล่าวอ้างแตกประเด็นไปว่า

พระเจ้าอุทองนั้นอพยพผู้คนมาจากขอมหรือกัมพูชา ขอมนั้นมีเมืองออกอยู่ที่ลพบุรี แผ่ขยายอำนาจอิทธิพลมาตามเมืองต่างๆ ทางสุวรรณภูมิลุ่มน้ำเจ้าพระยา ก่อนที่สุโขทัยทำสงครามสู้รบกับขอมชนะ และแยกออกมาตั้งเป็นอาณาจักรปกครองตนเอง...ซึ่งตอนนั้นสุโขทัยและขอมกัมพูชากำลังเสื่อมอำนาจ การที่พระเจ้าอุทองซึ่งแรกสถาปนากรุงศรีอยุธยา นั้นมีเมืองขึ้นไปจดคาบสมุทรมลายู ชวา และเมืองบริเวณรายรอบทั้งสุโขทัย สวรรคโลก พิจิตร กำแพงเพชร สงขลา นครสวรรค์ จะต้องมีกองกำลังที่แข็งแกร่งและท้าวอุทองนั้นจะทรงห้าวหาญเป็นนักรบที่ยิ่งใหญ่ ซึ่งยามนั้นปกครองดูแลขอมกัมพูชาอยู่ด้วย

เมื่อสถาปนากรุงศรีอยุธยาแล้ว ท้าวอุทอง ทรงพระนาม สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ ส่วนพระราชโอรสนั้นพระนาม สมเด็จพระราเมศวรโปรดให้ขึ้นไปครองเมืองลพบุรี ต่อมาเกิดเหตุขอมแปรพักตร์หรือก่อกบฏขึ้น โปรดให้สมเด็จพระราเมศวรคุมกองทัพออกไปสู้รบปราบปราม

“...แล้วให้ขึ้นไปเชิญสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ พระราเมศวร ลงมา แต่ เมืองลพบุรี ทรงพระกรุณาตรัสว่า ขอมแปรพักตร์ จะให้ออกไป กระทำเสีย...”

สมเด็จพระราเมศวร คุมกองกำลัง ๕,๐๐๐ ยกออกไปถึง ทางฝ่าย กัมพูชาก็ยกกองกำลังออกมาโจมตี ไม่ปล่อยให้ไพร่พลฝ่ายไทยยังไม่ทัน ตั้งค่าย ถูกข้าศึกแทงฟันล้มตายเป็นอันมาก เสียนายทัพคนสำคัญ ก็ ถอยร่นกลับ ครั้นสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ พระเจ้าอู่ทองทรงทราบ ราชการศึกจึงมีหนังสือไปบอกยัง สมเด็จพระบรมราชาธิราช พระเชษฐา ที่ครองเมืองสุพรรณบุรี ให้ยกกองทัพออกไปช่วย

สมเด็จพระบรมราชาธิราชก็ยกกองทัพออกไปช่วยสู้ศึกกัมพูชา ได้ชัยชนะกวาดครัวเชลยชาวกัมพูชามาเป็นจำนวนมาก

ปี พ.ศ. ๑๘๙๖ โปรดยกตำแหน่งเวียงเหล็กขึ้นเป็นอาราม แล้ว โปรดให้สร้างพระวิหาร และพระมหาธาตุ เมื่อแล้วเสร็จ ตั้งนามว่า “วัด พุทโธศวรารักษ์”

ปี พ.ศ. ๑๙๑๒ ศักราช ๗๓๑ ปีระกา เอกศก สมเด็จพระรามาธิบดี ที่ ๑ พระเจ้าอู่ทองเสด็จสวรรคต ปกครองกรุงศรีอยุธยา ๒๐ ปี

๕๐ เหตุการณ์เปลี่ยนราชบัลลังก์

เมื่อสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ เสด็จสวรรคต สมเด็จพระราเมศวร พระราชโอรสซึ่งครองเมืองลพบุรีจึงเสด็จเข้ามาสืบทอดราชสมบัติราว ๑ ปี สมเด็จพระบรมราชาธิราชก็เสด็จมาจากเมืองสุพรรณบุรี

“...สมเด็จพระราเมศวร ก็ออกไปอัญเชิญเสด็จเข้ามาพระนคร
ถวายราชสมบัติ ถวายบังคมลาขึ้นไปลพบุรีตั้งเก่า...”

ช่วงแรกสถาปนากรุงศรีอยุธยาขึ้น สถานการณ์ยังไม่ค่อย
ราบคาบนัก โดยเฉพาะทางกัมพูชา ที่ยังคงหาทางยกกองทัพมารุกราน
และแยกตัวเป็นอิสระ สมเด็จพระบรมราชาธิราช พระปิตุลาทรงเล็ง
เห็นถึงความไม่มั่นคงหากจะปล่อยให้สมเด็จพระราเมศวรปกครอง
กรุงศรีอยุธยาในยามนั้น

สมเด็จพระราเมศวรเองก็ตระหนักพระทัยดีเช่นกัน จึงออกไป
อัญเชิญพระปิตุลา เสด็จเข้ามาในพระราชวังแล้วถวายราชสมบัติให้ แล้ว
เสด็จกลับไปปกครองเมืองลพบุรีอย่างเดิม

ครั้งนั้นจึงไม่มีเหตุการณ์ขัดแย้งแย่งชิงเกิดขึ้นหลังราชบัลลังก์
เหมือนอย่างที่เกิดขึ้นในยุคหลังๆ ซึ่งจะกล่าวในบทต่อไป

— ∞ —

สมเด็จพระบรมราชาธิราช

ดูแลปกป้องราชอาณาจักร
หลังหัวเมืองต่างๆ เริ่มออกห่าง

— ∞ —

หัวเมืองต่างๆ ก็พากันแข็งเมืองไม่ปรองดองอ่อนน้อม
เหมือนแต่ก่อนสถานการณ์น่าจะค่อนข้างรุนแรง
และสมเด็จพระบรมราชาไม่แข็งแกร่งพอ
ที่จะทำให้บรรดาเจ้าหัวเมืองสวามิภักดิ์ได้

หลังสมเด็จพระบรมราชาธิราชราชาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์

ปกครองกรุงศรีอยุธยาแล้ว ก็ยกกองทัพไปทำสงครามบุกโจมตีหัวเมือง
ทางเหนือ ในปี พ.ศ. ๑๙๑๑ ก็ได้หัวเมืองทางเหนือทั้งปวงเป็นเมืองขึ้น
ปีต่อมาทางเมืองกำแพงเพชร แข็งเมืองก่อกบฏ เสด็จยกกองทัพออกไป
ไปสู้รบปราบปราม ครั้งนั้นเจ้าเมืองกำแพงเพชรคุมกองทัพออกมาสู้รบ
เจ้าไชยแก้วเจ้าเมืองถูกฆ่าตายในที่รบ บรรดาไพร่พลทหารก็หนีเข้า
กำแพงเมือง สมเด็จพระบรมราชาธิราชก็เสด็จยกกองทัพกลับ

ปี พ.ศ. ๑๙๑๗ โปรดให้สถานปนาพระศรีรัตนมหาธาตุ ทางฝั่ง
ตะวันออก

ปี พ.ศ. ๑๙๑๘ เสด็จยกกองทัพไปบุกตีเมืองพิษณุโลก หลังชนะ
ศึกคุมตัวขุนสามแก้ว เจ้าเมืองพิษณุโลกและกวาดครัวอพยพเข้า
พระนครเป็นจำนวนมาก

ปี พ.ศ. ๑๙๑๙ เสด็จยกกองทัพไปตีเมืองกำแพงเพชรอีกครั้ง
พระมหาธรรมราชาเจ้าเมืองกำแพงเพชรองค์ใหม่ โปรดให้พระยากำแพง
ท้าวผากองคุมทัพออกมาสู้ศึก ท้าวกำแพงเพชรแตกพ่าย สมเด็จพระบรม
ราชาธิราชขับไพร่พลออกติดตาม กวาดต้อนขุนนาง ครัวราษฎรกลับ
มายังกรุงศรีอยุธยาเป็นจำนวนมาก

สองปีต่อมา พ.ศ. ๑๙๒๑ เสด็จยกทัพออกไปตีเมืองกำแพงเพชร
อีกครั้ง พระมหากษัตริย์เจ้าเมืองกำแพงเพชรออกมาถวายบังคม
อ่อนน้อม

ปี พ.ศ. ๑๙๒๓ เสด็จยกกองทัพไปตีหัวเมืองทางเหนือ ทัพหลวง
ถึงเมืองเชียงใหม่ บุคตีเมืองไม่ได้ ได้แต่เมืองนครลำปางที่หมื่นนครเจ้า
เมืองออกมาถวายบังคม

ปี พ.ศ. ๑๙๒๕ สมเด็จพระบรมราชาธิราชเสด็จสวรรคต อยู่ใน
ราชสมบัติ ๑๓ ปี ราชสมบัติตกแก่เจ้าทองลันราชโอรส ขณะพระชนมายุ
ได้ ๑๕ พรรษา

๔ เหตุการณ์เปลี่ยนราชบัลลังก์

สมเด็จพระบรมราชาธิราช เมื่อเสด็จขึ้นครองราชสมบัติแล้ว ไม่
ปรากฏบันทึกว่าตั้งพระราชโอรสขึ้นเป็นพระมหาอุปราชหรือไม่ ครั้น
เมื่อเสด็จสวรรคตลง เจ้าทองลันพระโอรสในสมเด็จพระบรมราชาธิราช
ขึ้นครองราชสมบัติ ครั้นนั้นสมเด็จพระราเมศวรซึ่งเป็นพระราชโอรส
ในสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ซึ่งขึ้นสืบราชสมบัติจาก
พระราชบิดาเป็นกษัตริย์ องค์ที่ ๒ แห่งอาณาจักรกรุงศรีอยุธยา บรรดา
หัวเมืองต่างๆ ก็พากันแข็งเมืองไม่ปรองดองอ่อนน้อมเหมือนแต่ก่อน
สถานการณ์น่าจะค่อนข้างรุนแรงและสมเด็จพระราเมศวรอาจไม่แข็ง
แกร่งพอที่จะทำให้บรรดาเจ้าหัวเมืองสวามิภักดิ์ได้ สมเด็จพระบรม
ราชาธิราช ซึ่งเป็นพระปิตุลา จึงเสด็จมาจากเมืองสุพรรณบุรีและขึ้น
ปกครองกรุงศรีอยุธยาเอง ซึ่งสมเด็จพระราเมศวรก็ทรงยินดีและถวาย
พระราชสมบัติให้...

ครั้นเมื่อสมเด็จพระบรมราชาธิราชสวรวรคต สมเด็จพระราเมศวร
ซึ่งมีพระชนม์ ๔๙ พรรษาและพร้อมที่จะขึ้นครองราชสมบัติปกป้อง
อาณาจักรได้อย่างเต็มที่ หลังราชาภิเษกเจ้าทองล้นขึ้นเป็นกษัตริย์ได้
๗ วัน สมเด็จพระราเมศวรจึงเสด็จยกกองทัพมาจากเมืองลพบุรีและกุม
เอาเจ้าทองล้นไปพิฆาต ณ วัดโคกพระยา

ตัวอย่าง

สมเด็จพระราเมศวร

ทรงพร้อมที่จะกระทำการศึกและปกครองอาณาจักร

หลังจากนั้นก็เกิดเหตุการณ์เลวร้ายต่างๆ
เกิดขึ้นหลายต่อหลายครั้ง
โดยเฉพาะช่วงผลัดเปลี่ยนราชบัลลังก์
ราวกับจะทรงบอกเหตุนี้มิตำนายอะไรไว้บางอย่าง...

หลังการราชาภิเษกสมเด็จพระราเมศวรขึ้นครองราชสมบัติ
เป็นกษัตริย์ครองกรุงศรีอยุธยาอีกครั้ง หลังจากที่เคยพ่ายสงคราม
กับพม่าและสมเด็จพระเจ้าอู่ทองราชบิดาโปรดให้สมเด็จพระบรม
ราชาธิราช ซึ่งตอนนั้นเป็นเจ้าเมืองสุพรรณบุรียกกองทัพออกไปช่วยสู้
รบจนชนะศึกกับพม่า ยามนั้นหัวเมืองต่างๆ พากันกระด้างกระเดื่องตี
ตัวออกห่างเป็นหลายเมือง สมเด็จพระบรมราชาธิราชต้องเสด็จยก
กองทัพออกไปปราบปรามอยู่หลายครั้ง จนแทบตลอดยุคสมัยที่ขึ้นครอง
ราชสมบัติ กระทั่งวาระสุดท้ายแห่งพระชนม์ชีพที่โปรดยกทัพไปปราบ
ปรามหัวเมืองทางเหนือ ได้แก่เมืองนครลำปาง ยังแต่เมืองเชียงใหม่ก็
เสด็จสวรรคตลงเสียก่อน

เมื่อขึ้นครองราชสมบัติแล้ว สมเด็จพระราเมศวรจึงเสด็จยก
กองทัพไปทำสงครามกับเมืองเชียงใหม่อีกครั้ง เจ้าเมืองเชียงใหม่ให้
ทหารถือหนังสือมาบอกของราชการศึก แล้วจะนำเครื่องราชบรรณา-
การมาถวาย ครั้นครบกำหนดเจ้าเมืองเชียงใหม่ไม่ทำตามสัญญาหาก
แต่งการป้องกันการเมืองอย่างเข้มแข็ง สมเด็จพระราเมศวรก็ขับไพร่
พลทหาร นายทัพนายกองบุกตีเมืองเชียงใหม่ เจ้าเมืองเชียงใหม่ก็พา
ครอบครัวอพยพหนี ครั้นบุกเข้าเมืองเชียงใหม่ ก็พบแต่นักสร้างบุตร